

En kartläggning av förutsättningar att utveckla tre nya

Arbetsplatshubbar i Dalsland

Projektarbete och förstudie

2023 03 01 – 2024 04 30

Projektledare och författare: Ulf Adolfson

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

I samverkan med Bengtsfors, Melleruds och Åmåls kommuner

Rapport/förstudie arbetsplatshubbar i Dalsland

Projektperiod: 23 03 01 – 24 04 30

Ärende nr: 2023 – 00471

Innehållsförteckning

1. Inledning
 - 1.1 Bakgrund och uppdrag
 - 1.2 Parter
 - 1.3 Motivering
 - 1.4 Fördjupad beskrivning av projektet
 - 1.5 Lokala ingångsvärden och förutsättningar
 - 1.6 Mål för projektperioden
2. Begreppsdefinitioner
 - 2.1 Coworking, kontorshotell, hub, grannskapskontor, arbetsplatshubb
 - 2.2 Författarens ansvar för rapport och förstudie
3. Syfte, ambition och förutsättningar
4. Omvärldsanalys
5. Metod
6. Organisation, ansvar och roller
7. Genomförda insatser och aktiviteter
8. Projektekonomi
9. Utmaningar
10. Resultat
 - 10.1 Sammanfattning av helheten
 - 10.2 Resultat per kommun
 - 10.3 Utvecklingsspår att följa upp efter projekttidens slut
11. Slutsatser
12. Avslutning

1. Inledning

Västra Götalandsregionen beslöt den 13 januari 2023 att avsätta medel för att genomföra en förstudie i syfte att kartlägga förutsättningar för utveckling av s k arbetsplatshubbar i Dalsland. Förstudien ska medfinansieras av, och genomföras i nära samverkan med kommunerna Bengtsfors, Mellerud och Åmål. Projektets idé och framväxt kan i stora drag tillskrivas den dalslandsgemensamma satsningen Det Goda Livet i Dalsland och dess ambitioner.

I regionens beslut kan man läsa om sex viktiga utgångspunkter och förutsättningar till projektet. Dessa hämtas från, och återges nedan i princip ordagrant ur, Västra Götalandsregionens tjänsteutlåtande och förslag till beslut 13 januari 2023. I syfte att ge så god pedagogisk överblick som möjligt åt läsaren, inleder därför också punkterna denna förstudie.

- Bakgrund och uppdrag
- Parter
- Motivering
- Fördjupad beskrivning av projektet
- Lokala ingångsvärden och förutsättningar
- Mål för projektperioden

1.1 Bakgrund och uppdrag

Under senare år har ett stort antal arbetsplatshubbar startats upp runt om i landet med varierande beläggning och lönsamhet. Detta projekt syftar till att genom en gedigen och välgrundad förstudie ta fram platsspecifika koncept för tre nya arbetsplatshubbar i Dalslandskommunerna Åmål, Mellerud och Bengtsfors. Samtliga ska innehålla affärsmodeller för en långsiktig drift i en landsbygdscontext. På sikt avser hubbarna locka personer att flytta till landskapet med anställning på annan ort, medföljande partners till personer som arbetar på orten idag ska anställas inom någon av de nyetablerade företagen på orten, och därmed bidra till kompetensförsörjning och attraktionskraft.

Som del i förstudien görs en omvärldsanalys för att finna framgångsfaktorer från hubbar i andra delar av landet.

1.2 Parter

Projektet hålls ihop av Melleruds kommun och drivs i en gemensam arbetsgrupp med representation från Bengtsfors och Åmåls kommuner i nära samverkan med lokalt näringsliv, Fyrbodals kommunalförbund och Mötesplats Steneby. Projektet är sprunget ur Västra Götalandsregionens, Fyrbodals kommunalförbunds och kommunerna i Dalslands gemensamma satsning ”Det Goda Livet i

Dalsland” som syftar till att möta landskapets utmaningar och ta tillvara de möjligheter som digitaliseringen skapar. Satsningen har prioriterats i styrgruppen för Det Goda Livet i Dalsland där kommuner, kommunalförbund, Länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen ingår.

Även projektorganisationen RORiLand, med fokus på grannskapskontor, har deltagit i arbetet.

1.3 Motivering

Dalsland har under lång tid haft den svagaste befolkningsutvecklingen i Västra Götaland, en allt högre medelålder, regionens längsta pendlingstider för både arbete och studier samt en generellt låg eftergymnasial utbildning. Fungerande och attraktiva arbetsplatshubbar kan stärka en orts attraktivitet, underlätta inflyttning och möjliggöra funktionellt distansarbete utan pendling. Offentliga organisationer kan även decentralisera tjänster utan att etablera stora kontor. För småföretagare kan hubbarnas gemensamhetsytor och möteslokaler öppna nya möjligheter till samarbeten och breddade nätverk. Genom att lägga grunden för etablering av arbetsplatshubbar bidrar projektet till den långsiktiga prioriteringen *knyta samman Västra Götaland* i den regionala utvecklingsstrategin och även till den etablerade satsningen *platsutveckling*. Förstudien ska även utreda och presentera val av högkvalitativa tekniska lösningar för distansarbete och möten som ett bidrag in i kraftsamling *digitalisering*. Hubbarna minskar behovet av arbetspendling vilket även ger en minskad klimatpåverkan. Den samlade statistiken över flyttnettot i Dalsland visar att de lågutbildade männen stannar och de högutbildade kvinnorna flyttar. Genom möjlighet till distansarbete lockas en branschbredd av yrkeskategorier inom tjänstesektorn, där kvinnor traditionellt sett har störst representation, vilket är ett ytterligare mervärde.

1.4 Fördjupad beskrivning av projektet

Det konstateras på många håll att *utan* ett noggrant förarbete kring ortens specifika förutsättningar, målgrupper och behov riskerar hubbarna att *inte* bli ekonomiskt bärkraftiga. Därför krävs tydliga fokus på affärsrämsighet och utvecklade koncept för affärsidé, affärsmodell, ekonomi, drift, målgrupper och andra behov. Något som i sin tur kräver goda analyser och enskilda entreprenörers drivkraft och förmåga.

1.5 Lokala ingångsvärden och förutsättningar

I det inledande arbetet inför förstudien har de medverkande kommunerna identifierat några lokala områden, behov och utmaningar att undersöka närmare. Nedanstående beskrivningar av respektive kommuns förutsättningar och möjligheter bygger på intervjuer och samtal med kommunala representanter, genomförda av det Goda Livet i Dalslands processledare Thomas Forslin innan beslut om projektets igångsättning fattades.

Det skall tilläggas att de tre medverkande kommunerna nedan valt att engagera sig i projektet för att man varit intresserade, medan övriga Dalslandskommuner haft samma möjlighet men valt att avstå.

- **Åmåls kommun** önskar nyttja en framtida "hub" för att komma närmare medborgarna och göra kommuninformation och myndighetservice mer lättillgänglig. Ett mer välutvecklat medborgarkontor med ökad service till näringslivet ingick också i Åmåls ursprungliga planer för en lokal arbetsplatshubb.

Arbetslösheten i Åmål är relativt hög men många vill inte pendla långa sträckor vilket gör att arbete på distans skulle öppna upp möjligheter till anställning.

- I **Bengtsfors kommun** finns sedan tidigare en väl fungerande och etablerad arbetsplatshubb, Studio Växt i Dals Långed. Hubben är sprungen ur de kulturella kluster och kreativa näringar som vuxit upp i och runt attraktiva utbildningsmiljöer som Mötesplats Steneby och Not Quite i Fengersfors.

Bengtsfors kommun har i förarbetet till detta projekt signalerat att man har potential att utveckla distansarbetsplatser i sitt befintliga utvecklingscentrum. Man har även fångat upp en hög efterfrågan på bra miljöer för möten och arbetsplatser hos lokala industriföretag som redan finns eller vill etablera sig på orten. Framväxten av Campus Dalsland i Bäckefors i Bengtsfors kommun ökar också behovet av fler öppna kontorsmiljöer och möteslokaler.

- I **Melleruds kommun** har man ett delvis tomt stationshus i kommunal ägo som skulle kunna utgöra en potentiell arbetsplatshubb. Här är pendlingen förhållandevis hög med resande mellan Åmål och Trollhättan/Vänersborg vilket gör att lokalen ligger ytterst bra till för att fånga upp flera målgrupper.

1.6 Mål för projektperioden

Målet för projektet är att ta fram tre platsspecifika koncept, något som kräver utarbetade behovs-, målgrupps- och marknadsundersökningar från respektive kommun. Något som bör ske i nära samverkan med näringslivet på platsen, och med möjliga företag och offentliga arbetsgivare utanför kommunen, som skulle vilja erbjuda arbete på distans. Här behöver behovet hos målgrupperna "medföljande", "utpendlare" och potentiella "inflyttare" undersökas.

Förslag på hur koncepten och lokalerna i respektive kommun kan se ut för bästa möjliga utfall/ekonomiska bärkraft tas fram. I koncepten ingår en analys av bästa möjliga lokalisering och finansieringskalkyler för ekonomisk bärighet på sikt.

I de koncept som utvecklas är målet att de ska kännetecknas av:

1. Beläggning som möjliggör ekonomisk bärkraft
2. Stabilt och leveranssäkert nätverk/bredband
3. Lokaler med möjligheter till avskildhet och koncentration
4. Lokaler som öppnar upp för inspirerande nätverkande mellan företagare på plats men även mellan anställda som arbetar på olika företag runt om i regionen och Sverige.
5. Tilltalande estetik och trivsel med gott fika, noggranna materialval och färgsättning.
6. Bra mötesmiljöer, digitalt och fysiskt.
7. Gott och engagerat värdskap för företagarna på plats.
8. Flexibla villkor för förhyring utifrån skilda behov; alltifrån årsvis eller per timme.

Avseende lokalisering är målbilden att finna platser med bra kommunikationer, nära livsmedelsaffär, kommersiell service, förskola, centralt i samhället och med företag/nätverkskontakter i närheten. Det ska dock återigen poängteras att detta är något som behöver tas fram utifrån lokala behov och förutsättningar. På sikt är förhoppningen att förstudien ska möjliggöra etableringen av tre distansarbetsplatshubbar med anpassad inriktning. Långsiktiga effekter är att kommunernas attraktivitet för arbete och boende ökar, lokal näringslivsutveckling gynnas, och det uppstår flexibla och gynnsamma förutsättningar för invånare, inflyttare, inpendlare och utpendlare, familjer, studerande med mera, att finna en fungerande arbetsmiljö som underlättar livspusslet och ger större livskvalitet.

2. Begreppsdefinitioner

Att arbeta på distans blev både nödvändigt och vanligt i samband med coronapandemin i början av 20-talet, och många arbetsgivare och arbetstagare såg fördelar med ett mer flexibelt förhållningssätt till den vardagliga arbetssituationen. Ömsesidiga effekter av nytta konstaterades, inte minst för anställda som har sin boendeort på landsbygden och normalt tvingas resa till sin arbetsplats i tätorten. Samtidigt har det i många år funnits olika slags koncentrationer av både företag och enskilda till företagshotell eller liknande typer av samordnade kontors- och arbetsmiljöer.

De olika begrepp och skillnader som förekommer i sammanhanget bör identifieras för att skapa ökad tydlighet i den fortsatta läsningen av denna förstudie. Därav figuren på nästa sida. Genomgående har jag valt att använda begreppet arbetsplatshubb i den löpande texten.

2.1 Coworking, kontorshotell, hub, grannskapskontor och arbetsplatshubb

De nya kontoren

COWORKING

- Medlemmarna delar på matsal, reception, lounge, möteslokaler, toaletter, gemensamhetsytor, teknik och annan service
- Man kan både hyra mycket mindre yta till skillnad mot en mer konventionell kontorslokal, men det erbjuds även fler och mer flexibla hyresmodeller än i ett traditionellt hyreskontrakt
- Nätverkande, mingel, gemensamma aktiviteter och gemensam utveckling tillsammans

KONTORSHOTELL

- Består endast av egna kontor där man oftast har få eller inga gemensamma ytor

”Jenni Ola, House manager och kreativ coach på House Be i Östersund och Åre, sammanfattande skillnaden mellan en coworkinghub och ett företagshotell så här vid vårt besök på plats i Åre i september 2023;

En coworkinghub har en själ, det har inte ett företagshotell...

HUB

- En mindre typ av coworking-yta där man kanske bara har en lounge och en del arbetsplatser, men inga egna kontor

Källa: Tidningen Kollega, januari 2021

GRANNSKAPSKONTOR

- En kontorslokal som finns nära där man bor, och som flera olika typer av hyresgäster delar på

Källa: En handbok från Fyrbodals kommunalförbund

ARBETSPLATSHUBB

- Arbetsplatshubb är det begrepp som projektägarna till detta arbete och denna förstudie valt. Författaren har förutsatt att det är ett samlingsnamn på en gemensam arbetsyta där hyresgäster hyr in sig i en fastighet, i ett community (gemenskap) och engagerat deltar i utveckling och gemensamma aktiviteter samtidigt som man delar på lokaler, teknik, service och annat utbud som erbjuds.

Bengtstors kommuns definition av begreppet coworkinghub

Crister Blume, destinationsutvecklare, kommunledningskontoret, 24 05 22

En coworkinghub skiljer sig ifrån ett traditionellt kontorshotell genom att aktivt främja samhörighet och social interaktion. En coworkinghub har i regel alltid en anställd person med uppdraget att skapa aktiviteter och en gemensam och attraktiv arbetsmiljö där människor kan mötas och samarbeta. Enligt forskning blir det allt vanligare att man flyttar dit man vill bo och tar med sig jobbet. Något som underlättas genom ny teknik och tillgång till sociala nätverk och anpassade arbetsplatser. coworkinghubbar erbjuder en flexibel och kostnadseffektiv arbetsplats för företagare, egenföretagare och frilansare. De främjar samhörighet och social interaktion genom att skapa en gemensam arbetsmiljö där människor kan mötas och samarbeta. Coworkinghubbar är också en plats där man kan bygga nätverk och lära sig av andra inom och utanför den egna branschen.

2.2 Författarens ansvar för rapport och förstudie

När det kommer till projektet och projektledningens organisation och arbete, beskrivs det bäst under punkten 6 i denna rapport. Projektledningen har genomgående strävat efter att agera i en anda av god dialog och samstämmighet, men för enkelhetens skull kommer jag från och med här och framåt i rapporten använda begreppet jag (författaren) när jag beskriver förhållanden och drar slutsatser. Rapporten och förstudien är frukten av ett gemensamt arbete, men det är jag som har, och tar, ansvar för innehållet i densamma. Därför är det mer logiskt och konsekvent att skriva jag än vi. Vid tillfällen då läsaren vill ställa frågor kring något i innehållet, är det också viktigt att veta vem man vänder sig till.

3. Syfte, ambition och förutsättningar

Syftet med denna förstudie har varit att kartlägga huruvida det finns intresse och förutsättningar att stimulera tillkomsten av nya arbetsplatshubbar i Bengtsfors, Mellerud och Åmål i Dalsland. Begreppet arbetsplatshubb, som det används i denna förstudie, kan jämföras med en attraktiv miljö där människor med olika arbets- och uppdragsgivare arbetar i samma fastighet men delar många av de gemensamhetsytor, funktioner, erbjudanden och möjligheter som bjuds i den aktuella fastigheten.

Arbetsplatshubben ska inte förväxlas med ett kontorshotell.

Ambitionen från uppdragsgivare och projektägare har varit att förstudien ska leda till att platsspecifika koncept för tre arbetsplatshubbar i aktuella kommuner tas fram och presenteras. Samtliga ska innehålla affärsmodeller för långsiktig drift, identifikation av aktuella fastigheter, driftsansvariga, entreprenörer och målgrupper (hyresgäster). Förstudien är tydligt kopplad till den långsiktiga prioriteringen att knyta samman landskapet Dalsland och till kraftsamlingen för digitalisering.

Ovanstående ambition bygger på två slags förutsättningar;

- Att det finns en aktuell entreprenör eller annan typ av idébärare som är villig att samverka med aktuell projektledning
- Att projektledningen lyckas identifiera och attrahera relevanta intressenter som entreprenörer, fastighetsägare och potentiella hyresgäster. Alla med intresse av att medverka i ett arbete som vårt för ömsesidig affärsnytta.

Nedanstående tabell belyser dessa förutsättningar ytterligare.

Entreprenör	Fastighetsägare	Potentiella hyresgäster
<p>En välutvecklad och framgångsrik arbetsplatshubb som drivs enligt de premisser som stipuleras i pkt 1.6 ovan kräver en övertygad entreprenör med förmåga att attrahera potentiella <i>fastighetsägare</i> och <i>hyresgäster</i> om sitt koncept, affärsmodell och erbjudande.</p> <p>Entreprenör och fastighetsägare kan vara en och samma person.</p>	<p>En välutvecklad och framgångsrik arbetsplatshubb som drivs enligt de premisser som stipuleras i pkt 1.6 ovan kräver en relevant fastighet att utveckla sin verksamhet i.</p> <p>Ett faktum som kräver en redan träffad eller planerad affärsöverenskommelse med en entreprenör - förutsatt att fastighetsägare och entreprenör inte är en och samma person.</p>	<p>En välutvecklad och framgångsrik arbetsplatshubb som drivs enligt de premisser som stipuleras i pkt 1.6 ovan kräver ett större antal hyresgäster som attraheras av den miljö som entreprenören vill skapa och utveckla.</p>

Av uppdraget framgår det att "förstudien ska ta fram platsspecifika koncept för tre nya arbetsplatshubbar i Dalslandskommunerna Åmål, Mellerud och Bengtsfors. Samtliga ska innehålla affärsmodeller för en långsiktig drift i en landsbygdscontext. Etableringarna ska dessutom ske i ändamålsenliga och strategiskt placerade lokaler, i en miljö där relevant teknik är central tillsammans med en rad andra önskade kvaliteter.

Eftersom den aktuella projektledningen i sammanhanget varit offentlig och aldrig kan åstadkomma trovärdiga, platsspecifika koncept utan medverkan av en intresserad och transparent entreprenör, blir den stora frågan i denna förstudie;

 Har projektledning och medverkande kommuner lyckats identifiera och attrahera några sådana entreprenörer?

4. Omvärldsanalys

Den aktuella omvärldsanalys som ingår i denna förstudie bygger på studier, samtal, studiebesök och annan engagerad research som utförts av projektgruppen. I detta stycke presenteras resultat, insikter och rekommendationer härifrån.

De arbetsplatshubbar som valts ut, besökts och studerats är mestadels knutna till en så kallad landsbygdscontext. Östersund och Trollhättan är förvisso relativt stora orter, men arbetar med och förhåller sig ofta till regioner med utmaningar som känns igen i en liknande context.

På nästa sida följer de referensexempel som ingår i omvärldsanalysen.

Förteckning över referensexempel med ägare och huvudmannaskap inom parentes;

- House Be, privatägd kedja av hubbar i norra Sverige med huvudkontor i Åre (franschiseliknande koncept)
- Fjällhubben i Vemdalen (privat)
- Gomorron Östersund (privat)
- Studio Växt, Dals Långed (medlemsägd)
- CoBro, Brodalen utanför Lysekil (ekonomisk förening, medlemmar)
- Samverket, Östersund (Länsstyrelsen i Jämtlands län, Vinnova)
- Kraftstaden Workspace, Innovatum Trollhättan (kommunalt fastighetsbolag)
- Region Jämtlands satsning Ta steget nu

Tydliga mönster

Utgångspunkt och målsättning har varit att studera arbetsplatshubbar av olika karaktär och med olika huvudmän. Studier och analyser har kopplats till uppdraget ”...affärsmodeller för långsiktig drift i en landsbygdscontext...” Min bedömning är att det utkristalliseras ett ganska tydligt mönster. Det finns tre typer av arbetsplatshubbar som blir mer framträdande än andra.

Tabellen nedan är ett pedagogiskt försök att belysa den insikten ytterligare.

Kommersiella	Samhällsnytta, kompetensutveckling	Intressebaserade
<p>I detta segment finns en tydlig ambition hos entreprenören att utveckla och skapa miljöer för företag/hyresgäster med intresse av de erbjudanden som presenteras i aktuell fastighet. Oavsett hyresgästens bransch, profil eller verksamhet.</p> <p>Huvudmannens (entreprenörens) syfte och drivkraft är att verksamheten utvecklas och ger ett överskott.</p>	<p>I denna kategori hittar vi hubbar som bygger på forskningsresultat, entreprenörskap och kompetensutveckling. Med en tydlig ambition att klustra aktörer som har behov av nya resultat och utveckling. Något man är övertygad bäst skapas genom innovativ samverkan.</p>	<p>Det finns flera exempel på välfungerande hubbar där engagerade människor med gemensamma intressen eller med en liknande livsåskådning som vill arbeta nära varandra för att få både inspiration av varandra och mer tid till utveckling av det gemensamma intresset.</p>

Exempel på vilka av våra referensexempel i omvärldsanalysen som hänger ihop med kategoriseringen i tabellen ovan;

Kommersiella

House Be

Fjällhubben i Vemdalen

Kraftstaden Workspace i Trollhättan

Samhällsnytta, kompetensutveckling

Samverket, Östersund
Gomorrön Östersund

Intressebaserade

CoBro, Brodalen utanför Lysekil
Studio Växt, Dals Långed

I samtliga dessa fall finns det drivande krafter som varit med och utvecklat koncept och affärsmodeller redan från start. Man har varit idébärare eller entreprenör. Människor som skapat organisation, verksamhet och ekonomiska förutsättningar för att driva och utveckla sin hubb i linje med det koncept och den karaktär man tror på. I något fall har man även varit tvungna att driva opinion för sin sak, försökt intressera och skapa nödvändiga förutsättningar. Det kan till exempel handla om att man uppvakttat en kommun eller annan aktör för att erhålla nödvändiga förutsättningar. Entreprenörer eller idébärare har funnits med från start i samtliga de utvecklingsprocesser vi använt som referenser i denna förstudie. Med två undantag har liknande förutsättningar inte kunnat uppbibras i det här projektarbetet i Dalsland.

Ytterligare en insikt från vår omvärldsanalys är att offentligt initierade och drivna hubbar har sämre förutsättningar att överleva på lång sikt än andra.

5. Metod

Projektgruppen har i huvudsak studerat en rad olika referensexempel i vår omvärld. Tolkat insikter, nyvunnen kunskap och tydliga rekommendationer man fått i dessa sammanhang.

Projektgruppen har bestått av ett mindre team med representanter från de medverkande kommunerna. Näringslivs- och destinationsutvecklare från Bengtsfors, Mellerud och Åmål har alla deltagit i projektarbetet. Vid flera tillfällen även förstärkta med processledare Thomas Forslin från Det Goda Livet i Dalsland.

Gruppens roll har varit den som informatör, inspiratör och samtalsledare vid möten och event som arrangerats. Fokus på att upplysa och skapa intresse. Medvetet varit försiktiga med för att förväxlas med en offentlig möjliggörare som riskerar att förfördela enskilda aktörer och äventyra en rättvis, transparent och fri konkurrens. Konsekvent har gruppen låtit bli att lämna fördelaktiga erbjudanden kring lokaler och ekonomisk stimulans även om det skulle kunnat gagna den önskade utveckling som formulerats i uppdraget man haft att förhålla sig till.

Resultaten från åtgärder och insatser har därefter värderats och diskuterats i projektgruppen innan slutsatser dragits och formulerats.

6. Organisation, ansvar och roll

Uppdragsgivare	Satsningen Det Goda Livet i Dalsland
Projektägare	Melleruds kommun
Projektledare	Bengtsfors och Åmåls kommuner
Finansiär	Västra Götalandsregionen tillsammans med kommunerna ovan
Projektledare	Ulf Adolfson (<i>även förstudierare och författare till denna rapport</i>)
Projektledning/grupp	Christer Blume, Bengtsfors kommun Linnea Lindstedt, Melleruds kommun Jenny Christensen, Åmåls kommun Thomas Forslin, Det Goda Livet i Dalsland

Projektgruppen har haft ett tiotal protokollförda möten sedan mars 2023 till dagens datum, samt ett mindre antal informella träffar och samtal plus en rad förberedande planeringsmöten inför genomförda insatser som event och informationsträffar etc.

Rapportering Projektledningen har lämnat lägesrapporter kring projektets utveckling och status enligt ök mellan finansiär och projektägare.

7. Genomförda insatser och aktiviteter

- Studieresa med besök vid fem olika platser och verksamheter i Jämtland Härjedalen (se pkt 4)
- Enkätundersökningar på temat *"Skulle du vilja distansarbete från Bengtsfors eller Mellerud"*? Undersökningen riktad till människor i åldern 19 - 64 år i respektive kommun samt till fritidshusägare i Bengtsfors kommun
- En mindre undersökning på samma tema gjordes även i Åmål
- Brev till större arbetsgivare i Göteborg, Trestadsområdet samt Karlstad med frågan *"Skulle ert företag vara intresserad av en arbetsplatshubb i Mellerud?"*
- Informationsinsatser och opinionsbildning. Insatser som i huvudsak handlat om arrangerade event i syfte att sprida kunskap om fenomenet coworking/arbetsplatshubbar till företag och entreprenörer
- Medverkan i samband med företagsträffar, nätverksmöten och kommunala initiativ, som en del av själva programmet
- Företagsbesök hos intresserade företag

Valda delar av resultaten från ovanstående insatser redovisas under punkten 10 i denna förstudie.

8. Projektekonomi

Förutom finansiering av lönekostnader har projektet haft 110 000 kronor till sitt förfogande under projekttiden. De medverkande kommunerna har dessutom bidragit med finansiering av projektet genom arbetad tid av enskilda tjänstemän

Kostnadsslag	År 2023	År 2024	Totalt
Lönekostnader (projektledare samt Melleruds kommun tjänsteperson)	475 000	95 000	570 000
Resor	70 000	10 000	80 000
Övrigt	25 000	5 000	30 000
Offentligt bidrag i annat än pengar, kostnad Bengtsfors samt Åmåls kommuner	350 000	70 000	420 000
Summa totala kostnader	920 000	180 000	1 100 000

Samtliga kostnader som aktiverats har rymts inom beslutad projektbudget.

9. Utmaningar

Under rubriken följer nu en rad utmaningar projektgruppen identifierat under arbetes gång.

Utmaningar som jag bedömer påverkat möjligheten att leverera det resultat som förväntats.

Här är de mest framträdande;

- I vårt arbete har jag endast funnit två skarpa intressenter att kommunicera med under arbetes gång. En av dessa med intresse av att utveckla en ny arbetsplatshubb, den andra med ambition att expandera en redan existerande arbetsplatshubb. En avgörande skillnad mot de referensexempel jag nämnt i punkt 4 ovan – *omvärldsanalys* - där entreprenören varit engagerad under hela utvecklingsprocessen från start.
- Den svåra balansgången mellan en roll som inspiratör, informatör och förväntad möjliggörare
- Som en direkt konsekvens av denna balansgång har jag vid ett flertal tillfällen stött på intressekonflikter där privata aktörer uppfattat våra initiativ som att kommunen konkurransutsätter redan befintliga företagshotell när syftet varit att upplysa om ett nytt och attraktivt koncept
- Efter genomförda informationsmöten med de som visat intresse och kommit för att lyssna till vår information, har det oftast landat i frågeställningar som "Ok, hur ska ni hjälpa oss att skapa de förutsättningar som krävs"? Och som "ni" i det här fallet har vi undantagslöst representerat det offentliga. Förväntansbilden på det offentliga bland de som visat intresse av konceptet har därför också varit hög.
- Arbetsplatshubbar eller coworkinghubbar är ett relativt okänt fenomen i Dalsland som kräver mycket information och exemplifiering. Omvärldsorientering och referenser har varit bristfälliga kring både fenomen och koncept.

- I Jämtland, Härjedalen och Bohuslän, tre landskap där de flesta av våra referensexemplar är belägna, är koncentrationen av kapitalstarka ägare till de många fritidshusen mycket hög. En faktor som många vittnar om som ett viktigt skäl till att framgångsrika arbetsplatshubbar utvecklats i stor utsträckning just i dessa regioner.

I Dalsland är förhållanden annorlunda, vilket gör att begreppet landsbygdscontext är jämförbart ur ett geografiskt perspektiv, men samtidigt ger helt andra förutsättningar när det kommer till ekonomiska muskler, entreprenörsanda och antal människor med reseanledning till vårt landskap. Även om det finns ett relativt stort bestånd av fritidshus också i Dalsland.

10. Resultat

10.1 Sammanfattning av helheten

Först ut under denna rubrik är svaret på den fråga vi ställde tidigare i rapporten, nämligen; *Har projektledning och kommuner lyckats attrahera och intressera några entreprenörer att medverka i vårt projektarbete?*

Det enkla svaret på denna fråga är ja, i två fall. I övrigt nej. En förutsättning som gjort att vi inte kunnat motsvara de förväntningar som funnits i uppdraget kring utveckling av tre platsspecifika koncept, ett i varje kommun, med allt vad det innebär.

Jag konstaterar däremot två tydliga resultat samt ett mindre antal utvecklingsspår som är under utredning och följaktligen värda att följa upp. Jag anser samtidigt att flera av de utmaningar vi stött på, och som jag också formulerat här i rapporten, är både viktig kunskap och en form av resultat värda att beakta.

I tabellen nedan har jag sammanfattat och grupperat de olika resultaten;

Konkreta resultat	Utvecklingsspår	Utmaningar som påverkat möjligheten att skapa konkreta resultat	Valda resultat från genomförda insatser och aktiviteter
1 Privat entreprenör etablerar coworkinghub i Mellerud 2024	1 Campus Dalsland har aviserat att man vill skapa förutsättningar för coworkingmiljöer i lärosätets nya lokaler i Bäckeфорs	1 Projektledningen har saknat intressenter som velat medverka i utvecklingsprocesser mot önskade resultat	1 Kartläggning av intresse för nyetablerade arbetsplatshubbar i Dalsland, bland 17 större arbetsgivare i Göteborg, Trestad och Karlstad. <i>Genomgående negativa svar.</i>
2 Studio Växt, befintlig coworkinghub i Bengtsfors kommun vill expandera och behöver nya lokaler	2 Bengtsfors kommun har i maj 24 upprättat en tjänsteskrivelse till kommunfullmäktige där man söker mandat för att utreda förutsättningarna till en coworking verksamhet i fastigheten Bengtsfors Utvecklingscentrum	2 Projektledningens roll har varit att informera och inspirera, inte möjliggöra	2 Informationsinsatser i samtliga tre kommuner med bäst respons i Mellerud där också vi kan se den nyetablering som sker under senare delen av 2024

	<p>3 I Dals Rostock utanför Mellerud finns ambitioner att utveckla coworkingmiljöer bland åtminstone två olika aktörer</p>		<p>3 Genomförda enkätundersökningar i samtliga kommuner med bäst respons i Bengtsfors och Mellerud. Svaren från dessa finns hos näringslivsansvariga i resp kommun.</p>
	<p>4 Stationshuset i Mellerud har nämnts som ett potentiellt utvecklingsspår i uppstarten av detta projekt. Efter diskussioner med olika parter i ärendet, ser det nu ut som om en utökad service till pendlare med tåg och buss skulle kunna erbjudas om Melleruds kommun får respons från ytterligare någon part i utvecklingen av en sådan satsning.</p>		<p>4 Studieresan till olika aktörer i Jämtland/Härjedalen under september 2023 gav relevant och för projektarbetet nödvändig kunskap bland deltagarna.</p> <p>Ökat utbyte och samverkan mellan medverkande kommuner</p>

10.2 Resultat per kommun

Bengtsfors

Studio Växt tydliga utvecklingsambitioner och vilja att växa och expandera. Något som kräver större lokalyta än vad man har tillgång till i dagsläget. Bengtsfors kommun medvetna om situationen.

Bengtsfors utvecklingscentrum är en fantastisk profilfastighet vid den södra infarten till samhället. Centralt belägen och nära till kommunikationer och annan service. Baserat på det intresse kommunen uppfattat i enkätundersökningar och informationsutbyte under projekttiden har man i slutet av maj 2024 författat en tjänsteskrivelse till kommunfullmäktige i syfte att få ett politiskt uppdrag att utreda förutsättningarna för att etablera en coworkingmiljö i Bengtsfors Utvecklingscentrum.

Campus Dalslands verksamhetsledare Kristina Sandström har till projektledning och Bengtsfors kommun uttryckt en vilja att skapa förutsättning för en coworkingmiljö i lärosätets nya, moderna lokaler i Bäckefors.

Mellerud

Dalsländska IT-bolaget Viconia IT AB beslutade sig nyligen för en ny och omfattande expansion av den egna verksamheten. Som en del av denna utveckling ingår en satsning på en ny coworkingmiljö i bolagets nya lokaler i Melleruds centrum. Företaget och projektledningen har jobbat tillsammans med erfarenhets- och informationsutbyte i sammanhanget, och kommer fortsätta att göra så fram till alla pusselbitar är på plats.

En utvecklad service till pendlare med tåg- och busstrafiken till och från Mellerud skulle kunna möjliggöras om kommunen kan få respons från ytterligare någon relevant intressent i sammanhanget, typ Västtrafik.

Åmål

Kommunens ursprungliga planer på att integrera en utökad service och information till medborgare och näringsliv, med en nyutvecklad arbetsplats-hubb fick aldrig tillräcklig fart av olika skäl. I möte som projektledningen höll med en aktuell skara relevanta tjänstemän i Åmåls kommun under vintern 2023 konstaterades att de ursprungliga planerna mest hade karaktären av en kommunal ambition som aldrig riktigt kunde finansieras.

10.3 Utvecklingsspår att följa upp efter projekttidens slut

- Studio Växts expansionsplaner
- Bengtsfors Utvecklingscenter
- Campus Dalslands planer
- Kroppefjäll B&B's utvecklingsplaner (Dals Rostock, Melleruds kommun)
- Stationshuset i Mellerud och planerna på utvecklad service för pendlare
- Privat initiativ av enskild företagare vid Dalsland Center i Håverud
- Idédiskussioner med Nuntorps Gård söder om Mellerud inkl Gröna klustret

11. Slutsatser

Jag har, trots de informationsinsatser, initiativ och den uppsökande verksamhet som beskrivits i denna rapport, inte lyckats intressera fler än en konkret aktör för att etablera och starta upp en ny arbetsplats-hubb i någon av våra medverkande kommuner. Att presentera platsspecifika koncept med allt vad det innebär i förhållande till de mål som formulerats för projektarbetet och förstudien, har visat sig både utmanande och komplext. Jag känner trots det en stor tillfredsställelse över de resultat vi kan presentera under punkten 10 ovan. Dessa resultat är tillsammans med både utmaningar och slutsatser värda att ta i beaktning för både nya och uppföljande arbeten på det här temat i framtiden. Oavsett vem eller var det genomförs.

Under denna rubrik har jag också reflekterat över några faktorer jag tror betytt en del för projektgruppens möjligheter i sammanhanget;

- Att leda ett offentligt initierat projekt med kommersiellt orienterade förväntningar och målsättningar är komplext och utmanande.

- Det är önskvärt med ett noga förberett, förankrat och tydligt planeringsarbete bland de kommuner som är intresserade av att genomföra ett liknande projekt eller förstudie.
- Att ha med sig engagerade intressenter i projektarbetet redan från start hade underlättat och förmodligen också möjliggjort fler önskade resultat eller utvecklingsspår. Vår omvärldsanalys visar på det.
- Starka intressekluster att bygga gemenskap och möjligheter kring är en framgångsfaktor. Vilka sådana intressekluster kan man hitta eller utveckla i Dalsland? I Jämtland Härjedalen har jag sett vad skidåkning, vandring och friluftsliv betyder i sammanhanget, i Bohuslän har de många bergen av granit och klättring visat sig ha stor betydelse. Även den kapital- och entreprenörstarka målgruppen av turister och besökare till landskapen vi jämfört med, påverkar framväxten av arbetsplatshubbar i dessa regioner

I Dalsland pekar många av de samtal jag haft på kanot, cykel och fiske. I Jämtland, Härjedalen, Bohuslän och även på Gotland är man duktiga på att utnyttja sina kvaliteter för att utveckla arbetsplatshubbar kring dessa tillgångar och attraktioner. Här har Dalsland en utmaning i att kraftsamla för att utnyttja de möjligheter och den potential som finns i landskapet.

Avslutningsvis konstaterar jag med stor glädje att vi funnits till hands och kunnat inspirera ett privat företag i Mellerud till utvecklingen av en ny arbetsplatshubb. Detta som en del i företagets efterlängttade expansion. Samtidigt vet vi att Studio Växt i Dals Långed, Bengtsfors kommun, har ambitioner precis som flera andra aktörer i den kommunen. Övriga spår eller embryon förtjänar också att följas upp efter detta projekts slut.

12. Avslutning

Jag vill avsluta med att rikta ett varmt tack till mina kollegor i projektledningen, dvs Jenny Christensen, näringslivsutvecklare i Åmåls kommun, Crister Blume, destinationsutvecklare i Bengtsfors kommun, Linnéa Lindstedt, näringslivsutvecklare i Melleruds kommun och sist men inte minst idébärare och processledare Thomas Forslin från Fyrbodals kommunalförbund samt Det Goda livet i Dalsland. Även Viktor Weiberg, tillväxtchef i Melleruds kommun och Lotten Nilsson, projektkonstuderare i Melleruds kommun förtjänar ett stort tack för sina insatser under projektets gång.

Anställd projektledare och förstudierare har Ulf Adolfson varit.

Projektarbete och förstudien har pågått under perioden 1 mars 2023 till 30 april 2024

Mellerud 18 juni 2024